



UNIVERSITAT DE LLEIDA
FACULTAT DE CIÈNCIES DE L'EDUCACIÓ

TITULACIÓ: Grau en Educació Infantil

CODI: 100703 **MATÈRIA:** Dificultats d'aprenentatge i trastorns del desenvolupament I

MÒDUL: II. Dificultats d'aprenentatge i trastorns del desenvolupament

PROFESSOR/A RESPONSABLE: Pepa Valls

EQUIP DOCENT: M.Teresa Mora, Clara Sansó, Joan Segura, Ramón Farras i Pepa Valls

CURS ACADÈMIC: 2013/2014

CARÀCTER: Formació bàsica

CURS: 2n

SEMESTRE: 2n

CRÈDITS ECTS: 6

IDIOMA D'IMPARTICIÓ: Català

COMPETÈNCIES GENERALS

- Capacitat de gestionar informacions diverses
- Capacitat de treballar en equip.
- Capacitat de comunicar-se correctament de manera oral i escrita
- Capacitat de reflexió
- Capacitat per resoldre situacions educatives diverses
- Capacitat crítica durant i per la construcció dels aprenentatges
- Capacitat per utilitzar les TIC

COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES

- Ser capaç de detectar dificultats d'aprenentatge, trastorns de la comunicació i llenguatge, discapacitats cognitives, sensorials i motrius, així com els trastorns relacionats amb el comportament i l'atenció.
- Ser capaç d'informar a altres professionals especialistes sobre els signes d'alarma observats en un infant de 0 a 6 anys,.
- Adquirir recursos per afavorir la integració educativa dels estudiants amb necessitats educatives especials

OBJECTIUS

- Adquirir un nivell de coneixement i de comprensió de les idees relacionades amb l'educació entesa des d'un enfocament inclusiu.
- Conèixer i analitzar les estratègies didàctic-organitzatives per la construcció de l'escola per a totes les persones en el marc del paradigma de l'educació inclusiva
- Establir les bases de la relació entre dificultats d'aprenentatge i trastorns del desenvolupament.
- Identificar les diferents dificultats d'aprenentatge, els trastorns generalitzats del desenvolupament, alteracions de la comunicació i llenguatge, problemes emocionals, de conducta i d'atenció, discapacitats físiques, sensorials i psíquiques i dels infants en risc biopsicosocial (prematuritat).
- Conèixer els aspectes propis del desenvolupament dels alumnes, de 0 a 6 anys, amb dificultats d'aprenentatge, alteracions de la comunicació i llenguatge, problemes emocionals, de conducta i d'atenció, discapacitats físiques, sensorials i psíquiques i dels infants en risc biopsicosocial (prematuritat).
- Adquirir una visió global de les implicacions educatives que afecten aquests trastorns i constatar la importància de proporcionar una resposta educativa adequada a l'especificitat de cada una de les persones

CONTINGUTS

- Educació inclusiva, escola per a tots i atenció a la diversitat.
- Estratègies didàctiques i metodològiques d'atenció a la diversitat.
- Dificultats en el desenvolupament del llenguatge oral i implicacions educatives:
- Dificultats en el desenvolupament de la parla; Dificultats en el desenvolupament del llenguatge; Dificultats en el ritme; Dificultats en la comunicació.
- Desenvolupament prenatal, origen d'algunes deficiències i atenció primerenca.
- Discapacitat auditiva: aspectes evolutius i implicacions educatives.
- Discapacitat visual: aspectes evolutius i implicacions educatives.
- Discapacitat motriu: aspectes evolutius i implicacions educatives.
- Discapacitat mental: aspectes evolutius i implicacions educatives.
- TDAH: aspectes evolutius i implicacions educatives.
- Autisme: aspectes evolutius i implicacions educatives.

METODOLOGIA

- Exposició de la professora.
- Exposicions dels alumnes.
- Estudi de casos pràctics.
- Anàlisis de vídeos.
- Debats i reflexions en gran i petit grup.
- Lectures i anàlisis de documents.
- Recerca d'informació.
- Elaboració de treballs i síntesi.
- Tutories individuals i grupals.

AVALUACIÓ

Pràctiques d'aula: DOE 11%, PEE 10%

Examen: 40%

Monogràfic: 10%

Producció individual: 29%

La matèria no estarà aprovada si no es superen totes les parts amb una nota igual o superior a cinc.

BIBLIOGRAFIA RECOMENDADA

- Aguilera, A. (2004). *Introducción a las Dificultades del Aprendizaje*. Madrid: McGraw Hill.
- [Batshaw](#), M., [Pellegrino](#), L. i [Roizen](#), N. (2007). *Children with Disabilities*. Baltimor: Paul H. Brookes Publishing Company.
- Bautista, R. (2002). *Necesidades Educativas Especiales*. Málaga: Aljibe.
- [Bisetto](#), D., [Latorre](#), Á. i [Teruel](#), J. (2011). *Trastornos de conducta: Estrategias de intervención y casos prácticos*. Valencia: Universitat de València
- Bray, S. (2001). Components critics en el desenvolupament de l'educació inclusiva. *Suports*, 5 (1), 26-31.
- Gimeno, J. (2005). Diversos però no desiguals. *Suports*, 9 (1), 23-32.
- Hulme, Ch. i Snowling. M.J. (2009). *Developmental Disorders of Language Learning and Cognition*. United Kingdon: Wiley-Blackwell
- Lerner, J. i Holden, J. B. (2009). *Learning Disabilities and Related Mild Disabilities: Characteristics, Teaching Strategies, and New Directions*: International edition: Belmont, CA.
- Marchesi, A., Coll, C. i Palacios, J. (2005). *Desarrollo psicológico y educación. Volumen 3. Trastornos del desarrollo y necesidades educativas especiales*. Madrid: Alianza Editorial.
- Mata, F.S. (2001). *Enciclopedia psicopedagógica de necesidades educativas especiales. Volumen I*. Madrid: Ediciones Aljibe.
- Odom , S., Horner, R. i Snell, M. (2007). *Handbook of Developmental Disabilities*. Guilford Press: New York.
- Rigo, E. (2003). Los peligros educativos y sociales de una falta de definición conceptual: las dificultades de aprendizaje. *Bordón*, 55 (1), 41-49.
- Santiuste, V. i González-Pérez, J. (2005). *Dificultades de Aprendizaje e intervención psicopedagógica*. Madrid: Editorial CCS.
- Vila, R. (2006). Com podem treballar millor mab TOT l'alumnat. *Suports*, 10 (1), 41-43.

BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTARIA

Ainscow, W. (1991). *Effective school for all*. London: David Fulton publishers.

Ainscow, M. (1995) *Necesidades especiales en el aula. Guía para la formación del*

profesorado. Madrid: Unesco-Narcea.

Albertí, M. i Romero, L. (2010). *Alumnado con discapacidad visual*. Barcelona: Graó.

Alegret, J., Castanys, E. y Sellarès, R. (2010). *Alumnado en situación de estrés emocional*. Barcelona: Graó.

Arnaiz, P.; D Haro, R. (1997). *10 años de integración en España: análisis de la realidad y perspectivas de futuro*. Actas de la XXII Reunión Científica Anual de A.E.D.E.S. Murcia: Servicio de Publicaciones de la Universidad de Murcia.

Bassedas, E. (2010). *Alumnado con discapacidad intelectual y retraso del desarrollo*. Barcelona: Graó.

Bolívar, A. (1999): *Cómo mejorar los centros educativos*. Madrid: Síntesis.

Brown, I. i Percy, M. A. (2010). *Comprehensive Guide to Intellectual and Developmental Disabilities*. Baltimor: Paul H. Brookes Publishing Company.

Cardona, M. C., Gomar, C., Palmés, C. i Sadurní, N. (2010). *Alumnado con pérdida auditiva*. Barcelona: Graó.

Caron, J. (1996). Una teoría ecológica para la intervención comunitaria. *Psychosocial Intervention – Intervención Psicosocial*, 5 (14), 53-68.

Departament d'Educació (2009). *Serveis educatius*. [en línia] <http://www.xtec.cat/cse/see.htm> [Consulta: 02 de juliol de 2012].

Checa, F.J., Marcos, M., Martín, A., Núñez, M. A. y Vallés, A. (2000). *Aspectos evolutivos y educativos de la deficiencia visual. Volumen I*. Madrid: ONCE.

Cochran ,M. i Lytle,S. (2002) *Dentro- fuera. Enseñantes que investigan*. Madrid: Akal.

Collins, A. (2006). Cognitive Apprenticeship. En R. Keith Sawyer (ed.), *The Cambridge handbook of the learning sciences* (pp. 47-60). Cambridge: Cambridge University Press.

Del Campo, M.E., Palomares, L. i Arias, T. (1997) *Casos prácticos de dificultades de aprendizaje y necesidades educativas especiales*. Madrid: Ramón Areces.

Domènech, J. (2010). *Elogi de l'educació lenta*. Barcelona: Graó.

Frigerio, G. (2004). La complejidad de educar. *Novedades Educativas*, 168, 4-7.

Gallardo, M.V. i Salvador, M.L. (1994). *Discapacidad Motora. Aspectos Psicoevolutivos y Educativos*. Málaga: Aljibe.

García, J.N. (1999). *Intervención Psicopedagógica en los trastornos del Desarrollo*. Madrid: Pirámide.

Giné, C. (2001). *Intervención psicopedagógica en los trastornos del desarrollo*. Barcelona: Ediuoc.

Giné, C. (2003). *Trastorns del desenvolupament i necessitats educatives especials*. Barcelona: UOC.

Gispert, D. i Ribas, L. (2010). *Alumnado con dificultades en el aprendizaje de la lectura*. Barcelona: Graó.

Hall, L. (2009). *Autism spectrum disorders: from theory to practice*. San Diego: Pearson.

Hargreaves, A. (2003). *Replantar el cambio educativo. Un enfoque renovador*. Buenos Aires: AMORRORTU.

Haramboure, M. E. (2005). La complejidad de la pretendida integración. *Novedades Educativas*, 179, 19-21.

- Hortal, C., Bravo, A., Mitjà, C. s i Soler, J.M. (2010). *Alumnado con trastornos del espectro autista*. Barcelona: Graó.
- Juárez, A. i Monfort, M. (2001). Estimulación del lenguaje oral. Un modelo interactivo para niños con dificultades educativas especiales. Madrid: Entha Ediciones.
- López, M. ; Pérez, A.; Santos, M.A. (2003). *Conversando con Maturana de Educación*. Màlaga: Aljibe.
- Lou, M.A. i López, N. (1999). *Bases psicopedagógicas de la educación especial*. Madrid: Pirámide.
- Martínez, M. i Guirado, À. (2010). *Alumnado con altas capacidades*. Barcelona: Graó.
- Molina, S. (1994) *Bases psicopedagógicas de la educación especial*. Alcoi: Marfil.
- Mora, J. y Aguilera, A. (2001). *Dificultades en el aprendizaje del lenguaje, de las matemáticas y en la socialización*. Sevilla: Kronos.
- Morin, E. (1990). *Introducción al Pensamiento Complejo*. Barcelona: Gedisa.
- Morin, E. (1999). *La Cabeza Bien Puesta*. Buenos Aires: Nueva Visión.
- Morin, E. (1999). *Los Siete Saberes Necesarios Para la Educación del Futuro*. Paris: UNESCO
- Morin, E. (2003). Educar en la era planetaria. *Novedades Educativas*, 179, 19-21.
- Orjales, I. (1998). *Déficit de Atención con Hiperactividad. Manual para padres y educadores*. Madrid. CEPE.
- Osorio, L. (2005). La formación humana en la educación: un abordaje desde la complejidad. *Aula Abierta*, 142, 7-10.
- Rodrigo, M. J. i Palacios, J. (1998.). *Familia y desarrollo humano*. Madrid: Alianza.
- Rosell, C., Soro-Camats, E. i Basil, C. (2010). *Alumnado con discapacidad motriz*. Barcelona: Graó.
- Samuell, C., Alsina, G. i Arroyo, M. (2010). *Alumnado con dificultades de regulación del comportamiento*. Barcelona: Graó.
- Sans, A. (2009). *¿Por qué me cuesta tanto aprender? Trastornos del aprendizaje*. Barcelona: edebé.
- Stainback, S.B. i Stainback, W.C. (1992). *Curriculum considerations in inclusive classrooms: facilitating learning for all students*. Baltimore: Paul H. Brookes.
- Stainback, S. (2001). Components crítics en el desenvolupament de l'educació inclusiva. *Suports*, 5 (2), 26-31
- Taylor, V. (2001). Convivencia en la escuela asumiendo la complejidad. *Novedades Educativas*, 125, 22-23.
- Vallés, A. (1998). *Dificultades de Aprendizaje e intervención psicopedagógica*. Valencia: Promolibro.
- Verdugo, M. A. y Gutiérrez, B. (2009). *Discapacidad Intelectual: Adaptación social y problemas de comportamiento*. Madrid: Pirámide.
- Villa, R. A. i Housand, J. S. (1995): *Creating an inclusive school*. Alexandria: ASCD.
- Velilla, M. A. (2002): *Manual de Iniciación Pedagógica al Pensamiento Complejo*. Quito: Ediciones jurídicas Gustavo Ibáñez
- Williams, J. (1990) *The special education hanbook. An introduction reference*. London: Bristol.

CRONOGRAMA: ACTIVITATS D'APRENTATGE

SETMANES	MODALITAT (P/NP)	DESCRIPCIÓ	OBJECTIUS	TASQUES PROFESSOR/A	TASQUES ALUMNES	RECOMANACIONS	% AVALUACIÓ
1 SESSIÓ :	PRESENTACIÓ MATÈRIA						
2:	EDUCACIÓ INCLUSIVA		Conèixer algunes de les bases teòriques de l'educació inclusiva. Revisar la producció individual en base als criteris d'avaluació establerts.	Exposar Potenciar el debat Relacionar teoria-pràctica Mantenir una actitud de reflexió i qüestionament sistemàtic	Cercar i analitzar informació Argumentar Relacionar teoria-pràctica Mantenir una actitud de reflexió i qüestionament sistemàtic		
3:	EDUCACIÓ INCLUSIVA		Conèixer estratègies didàctiques i metodològiques d'atenció a la diversitat. Revisar la producció individual en base als criteris d'avaluació establerts.	Exposar Potenciar el debat Relacionar teoria-pràctica Mantenir una actitud de reflexió i qüestionament sistemàtic	Cercar i analitzar informació Argumentar Relacionar teoria-pràctica Mantenir una actitud de reflexió i qüestionament sistemàtic		
4:	EDUCACIÓ INCLUSIVA		Analitzar la pràctica educativa des de la perspectiva de la diversitat. Revisar la producció individual en base als criteris d'avaluació establerts.	Exposar Potenciar el debat Relacionar teoria-pràctica Mantenir una actitud de reflexió i qüestionament sistemàtic	Cercar i analitzar informació Argumentar Relacionar teoria-pràctica Mantenir una actitud de reflexió i qüestionament sistemàtic		
5:	EDUCACIÓ INCLUSIVA		Prendre consciència de la necessitat de que el sistema edu-	Exposar Potenciar el debat	Cercar i analitzar informació		

SETMANES	MODALITAT (P/NP)	DESCRIPCIÓ	OBJECTIUS	TASQUES PROFESSOR/A	TASQUES ALUMNES	RECOMANACIONS	% AVALUACIÓ
			catiu s'ha de construir tenint en compte el paradigma de l'escola per a totes. Revisar la producció individual en base als criteris d'avaluació establerts.	Relacionar teoria-pràctica Mantenir una actitud de reflexió i qüestionament sistemàtic	Argumentar Relacionar teoria-pràctica Mantenir una actitud de reflexió i qüestionament sistemàtic		